

Midtvejsrapport

Uvildig udredning af praksis for antikonception i Grønland og på efterskoler i Danmark med grønlandske elever i årene fra 1960 til og med 1991

Tenna Jensen

Ingelise Olesen

Janne Rothmar Herrmann

Mette Fransiska M. Seidelin

Kirsten Nystrup

Maja Cecilie Koch Christiansen

Bonnie Jensen

Gitte Adler Reimer

Ellen Bang Bourup

Forord

Den uvildige udredning er blevet igangsat som resultat af en aftale indgået mellem den grønlandske og den danske regering. Det er en sag af stor samfundsmæssig betydning, og vi er som institutioner stolte over at huse udredningen. Forskerholdet indledte sit arbejde i juni 2023 og denne midtvejsrapport markerer, at udredningen har været i gang i et år og nu går ind i sit andet og sidste år.

En forskningsproces består overordnet af tre faser; en indsamlingsfase, en analysefase og en formidlingsfase. Forskerholdet er ved denne rapports udgivelse fortsat i indsamlingsfasen, da der stadig pågår indsamling af beretninger og arkivalier. På nuværende tidspunkt er analysefasen påbegyndt, men langt fra afsluttet. Denne midtvejsrapport giver derfor en status for, hvordan forskergruppen har arbejdet, hvor arbejdet står nu, og hvilket fokus der ligger for arbejdet i den kommende tid.

28. juni 2024

Gitte Adler Reimer
Rektor
Ilisimatusarfik

Morten Hulvej Rod
Direktør
Statens Institut for Folkesundhed
Syddansk Universitet

Tak

Vi vil først og fremmest gerne takke de kvinder, som har afgivet deres beretning.

Vi vil dernæst gerne takke KNR, Tusass og De Grønlandske Huse for den store generøsitet, imødekommenhed og hjælp i forbindelse med undersøgelsen. Vi takker også Grønlands Nationalarkiv, Rigsarkivet og statslige myndigheder, som har givet os ekstraordinær hjælp til at få adgang til arkivalier og dokumenter.

Vi vil også sige tak til de fagpersoner, der har valgt at afgive beretning til os.

Indholdsfortegnelse

Kommissoriet.....	1
Baggrund.....	2
Introduktion	2
Metode	3
Vidneberetninger	3
Oversigt over vidneberetninger	4
Oversigt over vidneberetningernes geografiske spredning.....	4
Borgermøder & informationsplatforme	5
Muligheder for at afgive vidneberetning.....	6
Telefoniske vidneberetninger:	6
Fysiske vidneberetninger.....	6
Skriftlige vidneberetninger	7
Beredskab ved afgivelse af vidneberetninger	8
Behandling af mundtlige og skriftlige vidneberetninger.....	8
Historiske dokumenter og retskilder	8
Behandling af historiske dokumenter og retskilder	10
Aktuelle udfordringer.....	11
Referenceliste	13

Kommissoriet

Den danske regering og Naalakkersuisut har besluttet, at der skal udarbejdes en uvildig udredning af "spiralsagen" og den øvrige praksis for antikonception i Grønland og på efterskoler i Danmark med grønlandske elever i årene fra 1960 til og med 1991.

Sundhedsministeren og Naalakkersuisoq for Sundhed har i fællesskab udarbejdet et kommissorium, som sætter rammerne for den uvildige udredning.

Den uvildige udredning skal afdække følgende:¹

- Den historiske kontekst for den svangerskabsforebyggelsespraksis i Grønland, der blev indledt i 1960'erne, herunder "Spiralsagen".
- Beslutningsforløbet, der ledte frem til initiativet vedrørende indførelse af brugen af spiraler og andre svangerskabsforebyggende metoder, herunder hvad der lå til grund for initiativets igangsættelse, løbende videreførelse og tilpasning. Udredningen skal omfatte overvejelser, beslutninger og handlinger fra involverede myndigheder, organisationer og myndighedspersoner.
- Initiativets konkrete gennemførelse i Grønland og for grønlandske piger, som var indskrevet på efterskoler i Danmark. Det skal søges afdækket, hvordan initiativet blev implementeret over perioden og på tværs af grønlandske sundhedsdistrikter og for forskellige aldersgrupper. Det skal desuden søges afdækket, hvordan initiativet blev oplevet på baggrund af vidneberetninger.
- Det retlige, administrative og sundhedsfaglige grundlag på daværende tidspunkt for opsætning af spiraler og for den øvrige svangerskabsforebyggelsespraksis i Grønland og for elever fra Grønland på efterskoler i Danmark i perioden.

Udredningen er placeret ved Center for Arktisk Velfærd, Ilisimatusarfik og Center for Folkesundhed i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.

¹ Vi har i dialog med kvinderne ændret terminologien fra svangerskabsforebyggende til praksis for antikonception. Understående er taget direkte fra kommissoriet, derfor anvendes ordet svangerforebyggende her.

Forskergruppen består af en række forskere fra:

Institut for Kultur, Sprog og Historie, Institut for Samfund, Økonomi og Journalistik samt rektoratet, Ilisimatusarfik

Center for Folkesundhed i Grønland, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet

Rigsarkivet

Baggrund

Den 21. juni 2021 delte en kvinde i nyhedsmediet Sermitsiaq (Krebs, 2021) sin oplevelse med at få oplagt en spiral som 14-årig uden at have givet samtykke til det. Den 6. maj 2022 lancerede DR en podcast om emnet, hvori flere kvinder og tidligere praktiserende læger fortalte om deres oplevelser i den pågældende periode (DR, 2022).

Efter denne mediedækning fik emnet stor opmærksomhed, og politikere i Grønland og Danmark krævede en uvildig udredning af sagen. Flere kvinder fortalte offentligt om lignende oplevelser. Den 15. maj 2022 meddelte Naalakkersuisoq for Børn, Unge og Familier samt Sundhed, Mimi Karlsen, at hun ville kontakte den danske sundhedsminister Magnus Heunicke for at arrangere et møde angående den videre udredning af den danske spiralkampagne (Kristensen, 2022). Et kommissorium for udredningen blev udarbejdet, og den 30. maj 2023 blev arbejdet sat i gang (Naalakkersuisut; Løhde & Karlsen).

Introduktion

Forskergruppen arbejder ud fra kommissoriet, som udstikker retningen for det videnskabelige arbejde, vi udfører.

Vi er nu et år inde i forløbet og på vej ind i den fase, hvor arbejdet efter planen gradvist skal overgå til at bestå mere af analytisk bearbejdning end indsamling af data.

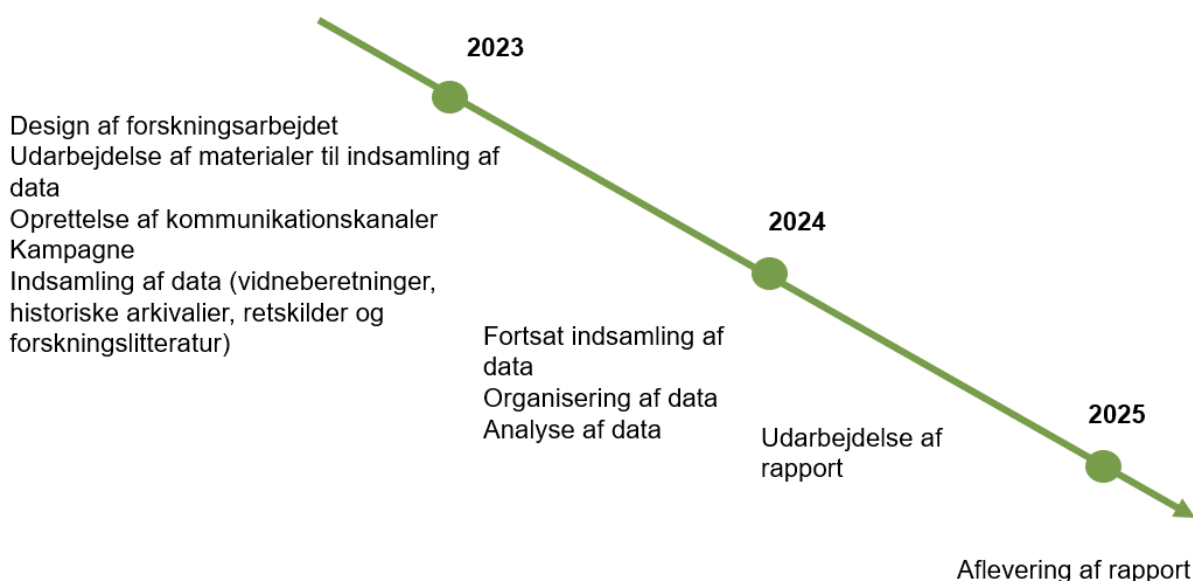
Rapporten beskriver arbejdet indtil nu. Den beskriver overordnet de metoder, vi arbejder efter, samt giver en status for arbejdet. Til sidst i rapporten beskrives aktuelle udfordringer, som vil medføre en forsinkelse af den endelige rapport.

Metode

Forskningsprocessen for forskergruppens arbejde er overordnet inddelt i tre faser. I indsamlingsfasen indsamles vidneberetninger, historiske arkivalier, retskilder og forskningslitteratur. I analysefasen behandles det indsamlede materiale analytisk med henblik på at besvare de spørgsmål, som kommissoriet stiller. I skrivefasen udarbejdes den skriftlige rapport, som afrapporterer forskergruppens arbejde til besvarelse af kommissoriet.

Processen følger en tids- og procesplan, der ser således ud.

Tidslinje for den uvildige udredning

Indsamling af vidneberetninger fra kvinder og fagpersoner, der skal afdække, hvordan initiativet er blev oplevet, blev igangsat i oktober 2023. Forskergruppen har oprettet forskellige muligheder for afgivelse af vidneberetning. Der er mulighed for at afgive beretninger ved fysiske møder, telefonisk til en forsker og telefonisk til en telefonsvarer. Det er også muligt at afgive skriftlige beretninger via den offentlige portal Sullissivik. Beretninger kan afgives efter eget valg enten på kalaallisut eller på dansk.

Oversigt over vidneberetninger

De indsamlede vidneberetninger består 1. juni 2024 i alt af følgende:

- Mundtlige vidneberetninger fra kvinder = 196
- Skriftlige vidneberetninger via Sullissivik fra kvinder = 16
- Skriftlige vidneberetninger fra kvinder overleveret fra Landslægeembedet = 140
- Skriftlig vidneberetning fra fagperson = 1
- Mundtlige vidneberetninger fra fagpersoner = 6
- Skriftlige vidneberetninger via Sullissivik fra fagpersoner = 0

Ovenstående tal kan nå at ændre sig inden den endelige rapport udgives, da indsamlingen af vidneberetninger fortsætter indtil den 1. oktober 2024.

Vi har i alt fået 352 beretninger fra kvinder og 7 beretninger fra fagpersoner. Alt i alt 359 beretninger. 9 ud af de kvinder, der har afgivet skriftlig beretning har også valgt at afgive deres historie mundtligt, da dette har givet mulighed for uddybning. Antallet af individer, vi har beretninger fra, er dermed 350.

Derudover har vi modtaget 70 personlige, telefoniske og skriftlige henvendelser, der ikke vedrører udredningen. Henvendelserne har været fra kvinder, som f.eks. har haft brug for vejledning til at kontakte den gruppe, der beskæftiger sig med den annoncerede retssag, hjælp til at få fat i egen journal, eller om hændelser der vedrører tiden efter 1991. Disse henvendelser vil ikke indgå i analysearbejdet.

Derover har forskergruppen modtaget enkelte beretninger fra pårørende. De vil heller ikke indgå i det samlede analysearbejde, fordi vi prioriterer ressourcerne til at behandle de indkomne vidneberetninger fra kvinder og fagpersoner.

Oversigt over vidneberetningernes geografiske spredning

- Der er indkommet beretninger fra byer og mindre bosteder i alle landets regioner, med undtagelse af mindre bosteder i Qeqqata Kommunia. Der er indkommet beretninger fra 17 forskellige mindre bosteder og 14 forskellige byer i Grønland, samt 25 forskellige byer i Danmark.

- Kvindernes nuværende alder er 50-89 år. De har afgivet beretning om hændelser, der har fundet sted mellem 1962 og 1991.
- Mange af kvinderne har haft mulighed for at afgive vidneberetning personligt til et af forskergruppens medlemmer. Størstedelen har valgt at gøre det telefonisk. 71% af alle vidneberetninger er afgivet telefonisk.

Alle, både kvinder og fagpersoner, der har afgivet vidneberetning har givet samtykke til at deltage i udredningen.

Borgermøder & informationsplatforme

- I starten af udredningen blev der afholdt to borgermøder. Et i Nuuk den 7. september 2023 og et i Odense den 27. september 2023. Ved begge møder var der mulighed for online deltagelse. Der deltog ca. 150 mennesker i alt til disse møder.
- I august 2023 blev der oprettet en Facebook-gruppe samt en hjemmeside, hvor kontaktoplysninger og aktiviteter bliver annonceret på kalaallisut og dansk.
- Der blev udsendt pressemeddelelser til både grønlandske og danske medier for at oplyse om ovenstående. Disse blev omtalt i KNR og Sermitsiaq 5. september 2023 (Bertelsen & Møller2023; Kristensen, 2023).
- Der blev hurtigt derefter udarbejdet en animationsfilm, der informerer om, hvad udredningen indebærer, samt forskerholdets informationsplatforme, hvor borgerne løbende kan holde sig opdateret om aktiviteter m.m.
- Informationsplatformene samt animationsfilmen blev delt på 49 Facebook-opslagstavler i Grønland.
- Animationsfilmen blev også vist på KNR i to kampagner – begge med en varighed på to uger per gang (januar og februar 2024).
- Der blev udarbejdet en radiokampagne, der kørte på KNR tre gange med en varighed på én uge per gang (december 2023, januar og februar 2024).
- Der blev udarbejdet et opslag målrettet fagpersoner (læger, jordemødre, sygeplejersker, skolelærere m.fl.) med opfordring til at afgive vidneberetning, hvis de havde viden om sagen. Opslaget blev sendt til 14 forskellige fagforeninger og fagblade, hvoraf 9 svarede, og 5 valgte at indrykke opslaget i deres medlemsblade og/eller lægge det op på deres hjemmeside.

Muligheder for at afgive vidneberetning

Telefoniske vidneberetninger:

- Der er oprettet to telefonlinjer, hvor der er mulighed for at lægge en besked på telefonsvareren til forskerholdet på kalaallisut eller dansk. Disse telefonlinjer er åbne fra 1. oktober 2023 til 1. oktober 2024. Den grønlandske telefonlinje er gratis at ringe til, mens det koster almindelig takst at ringe til den danske telefonlinje.

Fysiske vidneberetninger

- I udvalgte byer har det været muligt at afgive vidneberetning fysisk til et medlem af forskergruppen. Vi har besøgt 5 byer i Danmark og 6 i Grønland. Det er ikke muligt for os at besøge alle bosteder og byer i de to lande. Udvalget af byer er foretaget ud fra antal indbyggere samt ud fra de telefoniske henvendelser, vi har fået fra kvinder i forskellige byer.
- I Grønland har vi besøgt Maniitsoq, Sisimiut, Ilulissat, Aasiaat, Paamiut samt løbende modtaget beretninger i Nuuk. I Danmark har vi besøgt Esbjerg, Aalborg, Århus, Odense og København.
- Vi er stadig i gang med at besøge byer i Grønland. Vi har planlagt besøg i Qaqortoq og Narsaq i august 2024 samt Tasiilaq og Qaanaaq tidligt efterår 2024.

- = De steder forskergruppen har besøgt til d.d.
- = De steder forskergruppen mangler at besøge.
- = Hvor forskergruppen befinder sig til dagligt.

- Besøgene annonceres på udredningens hjemmeside <https://da.uni.gl/forskning/udredning/> og facebookside, <https://www.facebook.com/qulaajaaneq/> samt på byernes Facebook opslagstavle.
- Afgivelse af vidneberetning ved vores besøg i byer i Grønland er indtil videre foregået i mødelokaler samt i enkelte tilfælde ved personligt fremmøde i kvindernes private hjem. Dette vil også være fremgangsmåden ved de resterende besøg i 2024.
- Besøgene i Århus, Vejle, Odense, Aalborg og København er blevet foretaget i samarbejde med De Grønlandske Huse, der har været behjælpelige med at videreformidle kontaktinformationer gennem blandt andet sociale medier samt stille lokaler til rådighed for forskergruppen.

Skriftlige vidneberetninger

- Inden igangsættelse af udredningen åbnede Landslægeembedet for modtagelse af skriftlige beretninger fra kvinder via Sullissivik. Det har fra udredningens start været hensigten, at disse skulle overdrages til os. Vi har nu modtaget de 140 beretninger, hvor kvinderne har givet samtykke til overdragelse.
- Forskergruppen har siden 30.10.2023 haft sin egen elektroniske formular på Sullissivik, hvor borgere kan indgive deres skriftlige beretning elektronisk.

Beredskab ved afgivelse af vidneberetninger

Den danske stat og Naalakkersuisut har haft ansvaret for oprettelse af støttetilbud for de kvinder, der haft brug for det i forbindelse med afgivelse af vidneberetning. Vi har informeret om de eksisterende muligheder. I Grønland har vi informeret om Socialstyrelsens tilbud Tusaannga (+299801180), og i Danmark har vi henvist til en ordning, hvor man kan få to gratis psykologsamtaler fra Falck (+4570102012).

Behandling af mundtlige og skriftlige vidneberetninger

Alle mundtlige beretninger er blevet optaget på en diktafon. Lydfilerne er herefter blevet overført til PC og gemt i Nextcloud, som er en sikker og fortrolig platform til dataopbevaring.

Umiddelbart efter at en vidneberetning er afgivet mundtligt, er den blevet registreret i et Excel ark. De skriftlige vidneberetninger er blevet registreret i samme ark.

Planlægningen af den analytiske proces er i gang. På grund af materialets omfang vil vi i den analytiske proces blandt andet arbejde med en kombination af fuldt transskriberede beretninger, opsummerende transskriberinger og lydfiler.

Alle afgivne beretninger vil herefter blive analyseret ved brug af softwaren NVivo (v. 12), der er et kvalitativt analyseværktøj. Ved hjælp af NVivo vil der blive opbygget en struktur af kategorier, som skal danne udgangspunkt for kodningsarbejdet.

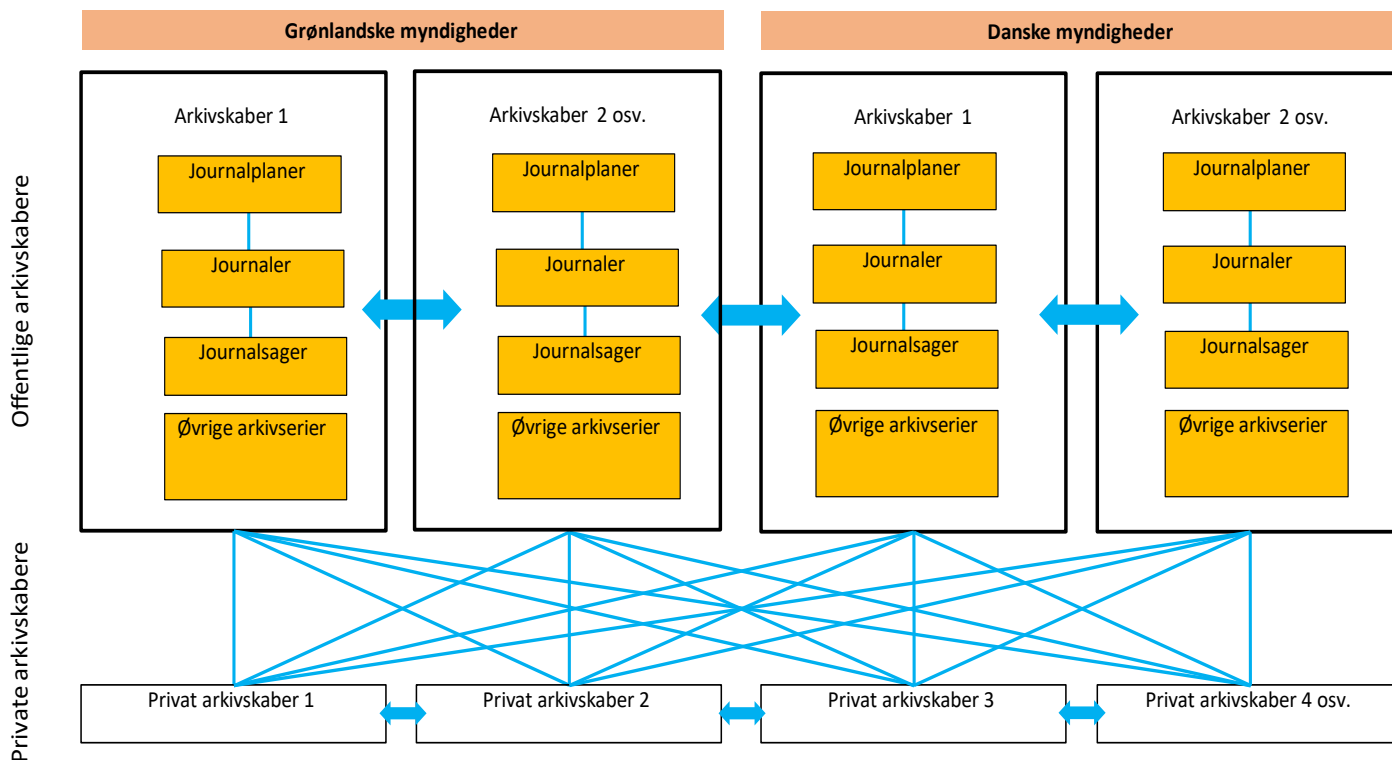
Historiske dokumenter og retskilder

Udredningens historiske del baserer sig på forskelligartet kildemateriale. Det er hovedsageligt papirbaseret. De fleste arkivalier befinder sig i Grønlands Nationalarkiv og i Rigsarkivet, men en del befinder sig andre steder.

Siden starten af udredningen har forskergruppen forholdt sig til mere end 50 forskellige arkivskabere (myndigheder, foreninger m.v.). På nuværende tidspunkt er der gennemgået ca. 800 pakker med arkivalier fordelt på ca. 35 arkivskabere. Vi estimerer, at der på nuværende tidspunkt mangler at blive gennemgået i omegnen af 1/3 af det udvalgte materiale. Dette er mere omfattende end forventet ved udredningens begyndelse. Det skal ses i sammenhæng med, at der

ikke tidligere har været foretaget en grundig analyse af de problemstillinger, der ses i kommissoriet. Det har derfor ikke været muligt at vide, præcis hvilke arkiver der ville komme i spil, og derudover har arbejdet med beretningerne tilvejebragt oplysninger, som det var nødvendigt at følge op på. I forskningsprojekter, der baserer sig på arkivalier, er man som forsker afhængig af arkivernes omfang, tilstand og struktur. Denne kendes typisk ikke, før man går i gang med at kigge i arkivet.

Arkivstudierne har taget afsæt i de relevante myndigheder på centralt niveau, som for Danmarks vedkommende havde Grønland som hovedressortområde, eller som en del af deres ressortområde. Der er typisk tale om myndigheder med en omfangsrig arkivdannelse, som ikke er blevet beskrevet nærmere i den eksisterende arkivlitteratur. Derfor har vi indledt arkivstudierne med at danne os et grundigt overblik over, hvordan myndighederne har været organiseret, hvad der er bevaret af arkivalier, samt hvordan de er struktureret. Et fællestræk for både de grønlandske og danske myndigheders arkivalier er, at der ofte henvises til andre offentlige myndigheder eller til private foreninger m.fl. både internt i Grønland og Danmark, men også på tværs af de to lande (jf. figur 1).

Figur 1. Oversigt over krydsreferencer i arkivalier mellem offentlige og private arkivskabere i Grønland og Danmark

Disse spor til andre myndigheder, foreninger m.fl. har vi så vidt muligt fulgt for at få afdækket sagerne bedst muligt og ud fra forskellige perspektiver. Det har betydet, at der både indgår arkivalier fra offentlige myndigheder og private arkivskabere i undersøgelsen.

Arbejdet med at fremsøge arkivalier foregår i tæt samarbejde med Grønlands Nationalarkiv og Rigsarkivet.

Ud over inddragelse af kildemateriale fra offentlige og private arkivskabere, skal det retlige, administrative og sundhedsfaglige grundlag afdækkes. Stort set alle retshistoriske kilder er autoritative, normative tekster, herunder love, kongelige anordninger, bekendtgørelser, cirkulærer og domme. Retskilderne er i store dele af perioden ikke søgbart digitaliseret, og identifikationen af lovgivning og myndigheder, der har haft de relevante sagsområder i deres ressortområder, sker blandt andet ved gennemgang af Grønlandsk Lovregister Nalunaarutit for perioden 1951-1991 og Folketingets årbøger.

Herigennem er der fremfundet relevante love i Nalunaarutit A, lovforslag med lovbemærkninger i Folketingstidende og love i Lovtidende. For perioden 1953-58 er love skønnet af betydning for Grønland ikke optaget i de grønlandske publikationer og derfor ej heller optaget i Grønlandsk Lovregister. I sådanne tilfælde er der søgt oplysning i Lovtidende. Administrative forskrifter af relevans, der ikke har kunne fremfindes i Nalunaarutit B, er fremsøgt via arkiver, herunder Landslægens arkiv, Polarbiblioteket, Rigsombuddet og Rigsarkivet. Ældre relevant lovgivning, som stadig var gældende i den undersøgte periode, fremsøges i Kundgørelser og Beretninger vedrørende Grønland på Polarbiblioteket, Københavns Universitet og hos Rigsombuddet.

Danske retskilder, forarbejder hertil og administrative forskrifter, herunder anordninger om ikraftsættelse i Grønland, findes ved gennemgang af Folketingets årbøger ved søgning i relevante databaser og registre, opslag i Folketingstidende, Lovtidende og Ministerialtidende. Der foretages også arkivstudier i Folketingets Bibliotek. Såvel grønlandsk som dansk retspraksis forsøges inddraget. For Danmarks vedkommende er udvalgte landsretsdomme og alle Højesteretsdomme trykt i Ugeskrift for Retsvæsen, mens byretsdomme af relevans kan inddrages i det omfang, de kan identificeres via arkivalier. For Grønlands vedkommende er domme svært tilgængelige. I det omfang, vi kan identificere relevante domme via arkivalier, tidsskrifter med videre, er Grønlands Landsret behjælpelig med at give adgang i anonymiseret form. Domme fra den europæiske menneskerettighedsdomstol af relevans fremsøges i trykte udgivelser og/eller HUDOC databasen.

Behandling af historiske dokumenter og retskilder

Materialet gennemgås manuelt, efterhånden som vi får adgang til det. Eftersom næsten alt materialet er papirbaseret, består gennemgangen i at gennemse de dokumenter, der ligger i arkivkasserne. I den kommende tid vil vi – udover det fortsatte arbejde med at fremfinde og

gennemse arkivalier – fokusere på det analytiske arbejde med det indsamlede materiale. Det analytiske arbejde foregår ud fra kommissoriet. I arbejdet med de historiske dokumenter er fokus derfor på at afdække den historiske kontekst, beslutningsforløbet samt initiativets konkrete gennemførelse. Analysen af retskilder fokuserer på at afdække det retlige, administrative og sundhedsfaglige grundlag. Denne proces foregår i tæt dialog og sparring med beretningsmaterialet.

Aktuelle udfordringer

Udredningen står aktuelt over for en udfordring, der har medført, at dele af arbejdet må sættes i bero, indtil der foreligger en afklaring:

Udfordringen omhandler adgang til relevant materiale fra det grønlandske sundhedsvæsen. Forskergruppen har i september 2023 og februar 2024 anmodet om og fået tilladelse til at benytte materiale fra det grønlandske sundhedsvæsen med henblik på at afdække, hvordan sundhedsvæsenet i perioden 1960-1991 implementerede og håndterede den daværende praksis med spiraler og andre former for antikonception. Materialet er centralt for forskergruppens mulighed for at kunne besvare de spørgsmål, som Grønland og Danmark i fællesskab har fremlagt i kommissoriet. Den 20. maj 2024 blev tilladelserne imidlertid trukket tilbage af den grønlandske sundhedsledelse, da der er opstået tvivl om vilkår og muligheder for adgang til materialet. Den 6. juni i år fremsendte forskergruppen derfor en revideret ansøgning vedr. adgang til materiale fra sundhedsvæsenet. Den 12. juni 2024 modtog forskergruppen afslag på ansøgningen. Der er igangsat en dialog om, hvordan der kan opnås adgang til materialet.

Det betyder, at forskergruppen mod forventning, for nuværende, ikke har adgang til materiale fra det grønlandske sundhedsvæsen, som er væsentligt for at undersøge initiativets løbende videreførelse og tilpasning samt overvejelser, beslutninger og handlinger fra involverede myndigheder, organisationer og myndighedspersoner samt initiativets konkrete gennemførelse i Grønland. Forskergruppen kan således heller ikke afdække, hvordan initiativet oprindeligt blev implementeret i Grønland over perioden og på tværs af grønlandske sundhedsdistrikter og for forskellige aldersgrupper. Dermed kan udredningen ikke leve op til kommissoriet, før der findes en løsning på problematikken.

Forskergruppen er naturligvis meget kede af denne udvikling og den usikkerhed, den medfører omkring det videre arbejde.

I december 2023 varslede forskergruppen embedsmandsgruppen om, at arbejdsomfanget var væsentligt større end forventet. Dels har det vist sig, at omfanget af vidneberetninger, som forskergruppen har modtaget, overstiger det estimerede antal. Dels har det været nødvendigt at

gennemgå langt flere arkivalier end forventet, idet flere myndigheder, organisationer m.m. har været involveret i den daværende praksis. Dertil kommer ændringer i medarbejderstaben og uventet meget administrativt arbejde, som samlet set har medført, at der er behov for yderligere midler for at kunne levere en fyldestgørende rapport, der lever op til kommissoriet.

Forskergruppen indsendte den 13. februar 2024 en formel ansøgning om merbevilling. Den 30. juni modtog forskergruppen en merbevilling fra det danske Sundhedsministerium på 1,7 millioner kroner. I den mellemliggende periode har forskergruppen prioriteret at indsamle det materiale, der er relevant for at kunne levere en fyldestgørende udredning.

Samlet set gør udfordringerne med nævnte merarbejde at udredningen må påregnes at blive forsinket med ca. 3 måneder dvs. med aflevering 1. september 2025. Den endelige afleveringsdato vil dog også afhænge af løsning på udfordringen med adgang til materiale fra det grønlandske sundhedsvæsen.

Referenceliste

Bertelsen, N. S., & Greve Møller, A.-S. (2023, juni 7). Kvindernes historie bliver en del af forskning. KNR. Hentet fra <https://knr.gl/da/nyheder/kvindernes-historie-bliver-en-del-af-forskning>

DR (2022, 6. maj). Spiralkampagnen. Hentet fra <https://www.dr.dk/lyd/p1/spiralkampagnen-3510654808000>

Universitetet i Grønland. (u.d.). Udredning. fra <https://da.uni.gl/forskning/udredning/>

Krebs, M. (2021, 30. juni). Staten tog min mødom. Sermitsiaq.AG. Hentet d. 20.05.2024 fra <https://www.sermitsiaq.ag/samfund/staten-tog-min-modom/561208>.

Kristensen, K. (2022, 15. maj). Naalakkersuisut tager afstand fra Spiralkampagnen. Sermitsiaq.AG. Hentet d. 20.05.2024 fra <https://www.sermitsiaq.ag/samfund/naalakkersuisut-tager-afstand-fra-spiralkampagnen/417365>.

Kristensen, K. (2023, september 5). Spiralsagen: Forskere inviterer til borgermøde i Nuuk torsdag. Sermitsiaq.AG. Hentet d. 20.05.2024 fra <https://www.sermitsiaq.ag/samfund/spiralsagen-forskere-inviterer-til-borgermode-i-nuuk-torsdag/417508>

Løhde, S., & Karlsen, M. (2023, 30. maj). Danmark og Grønland sætter uvildig udredning af spiralsagen i gang. Regeringen.dk. Hentet d. 20.05.2024 fra <https://www.regeringen.dk/nyheder/2023/danmark-og-groenland-saetter-uvildig-udredning-af-spiralsagen-i-gang/>

Naalakkersuisut. (2023, 30. maj). Udredning. Hentet fra https://naalakkersuisut.gl/Nyheder/2023/05/3005_udredning?sc_lang=da

Qulaajaaneq. (n.d.). Facebook. Retrieved June 7, 2024, from <https://www.facebook.com/qulaajaaneq/>

